2.°

2. DERECENİN SEMBOLLERİ

Çıraklık sürecini tamamlayan Mason, Kalfa derecesini almak üzere Reşiteler mabedinin kapısını çırak yöntemi ile üç kere vurur. Bu üç vuruştan biri sebat, ikisi gayret karşılığıdır. Çırak Mason reşiteler mabedine bir kardeş zinciri oluşturarak girmektedir. Bu, çalışmasının bundan böyle sosyal bir nitelik taşıyacağını göstermektedir. Hamtaşı yontmayı öğrenen Mason şimdi diğerleri ile işbirliği yaparak taşları işleyip üst üste koyma çabasına girişecektir.

Operatif masonların kullanmış oldukları ve zamanımızda da inşaatçıların kullanmaya devam ettikleri birçok gereçin spekülatif masonluğumuzda da yerleri ve simgesel anlamları vardır. Bunlardan bir kısmı çıraklık devresinde öğrenilmiş olmakla birlikte kısaca tekrar edelim:

Gönye: Doğruluğun ve eylemlerde isabetliliğin simgesidir.

Pergel: Araştırmada ölçünün simgesidir. Arzu ve isteklerimizin sınırlandırılması gereğine işaret eder.

Teşviye Ruhu: Sosyal eşitlik ve bilgilerin tam olarak uygulamaya konuşunun simgesidir.

Şakül: Değerlendirmede düzgün bir derinliğin, yani doğru ve olumlu muhakemenin simgesidir.

Keski: Eylem ve karaktere yön veren kararlarımızın simgesidir.

Kalem: Görgü ve disiplinin simgesidir.

Çekiç: İşin ve kudretin simgesidir.

Çırak mason 1. derecedeki çalışmasında bu masonik aletleri tanımıştır. Kalfalık döneminde bu aletleri kullanmasını öğrenecektir. Bu derecede pergelin bir ayağı gönyenin üzerindedir, yani ruh ile beden denge durumundadır. Kalfa Mason ışık saçan yıldızı görmüş ve G harfini tanımış olarak, ruh ile bedenin dengeli durumunda mesleğinin inceliklerini öğrenecektir.

Işık saçan yıldız (alevli yıldız). ruhu yücelten Deha'nın simgesidir.[1] Bu yıldızın beş kolu insanın beş duyusunu temsil eder. G harfinin bir çok açıklamaları yapılmış olmakla birlikte bizim için en önemlisi, tüm bilimlerin başlangıcı sayılan ve masonlukta üzerinde özenle durulan Geometri'yi simgelemesidir. Nitekim Reşitlerin en önemli aleti 24 dereceli cetveldir.

Cetvel gelişmenin, doğru olanın, yöntemin ve doğal yasanın simgesidir. Pergel ile birlikte cetvel, geometrinin tüm şekillerini çizer. Derecesiz düz cetvel sonsuzluğun, ahlâkın ve görevin simgesidir. Hatırlanacağı üzere pergel de her çeşit canlılığın başlangıcı olan noktayı sonsuzluğun simgesi olan daire ile birleştirir. Böylelikle pergel ve cetvel birbirini bütünleyen aletler olmaktadır. 24 Dereceli cetvel ise iyi ve yararlı bir şekilde doldurulmuş 24 saati temsil eder.

Bir diğer deyişle Cetvel, görevimizi şaşmaksızın yapmamız, gereksiz yönlere eğilmeden erdemlik yolunda ilerlememiz için bir uyarıdır. Cetvel ile çizilen çizgi ahlâki doğruluğun simgesidir. Çizgi, hareket ve konuşmalarımızda yapmacıktan sakınmayı, gerçeğe doğru giden yola yönelmeyi öğretir.

Masonik aletlerden Resim Tahtası'nın ustalar kullanır. Ancak kalfaların bu aleti tanıması gerekir. Resim Tahtası plânlı ve programlı çalışmanın simgesidir. Resim Tahtası olmadan düzgün geometrik şekiller çizilemez. Plânsız ve programsız inşa edilen bir yapıda mutlaka bir aksaklık, eksiklik veya yanlışlık çıkabilir. İşte bu nedenle spekülatif masonik çalışmada da, yapılacak işler önceden dikkatlice tasarlanmalıdır.

Kalfaların kullanmayı öğrenecekleri diğer aletler manivela ve maladır. Manivela şekil verilmiş taşları yerine oturtmak için kullanılır. Ancak kullanıldığı zaman aktif hale dönüşebilen manivela irade kudretinin simgesidir. Mala ise toplayan, karıştıran, birleştiren alettir. Hakiki çimento olmaksızın hiç bir şeyin yapıştırılıp birleştirilemiyeceğini öğretir. Duvarların yatay ve düşey örülmesinde ve sıvanmasında kullanılan mala toleransın, evrensel kardeşliğin, ve bağlılığın simgesidir. Taşları birleştirmede kullanılacak çimento harcı ise iyi hisleri ve sevgiyi temsil eder.

Reşit Mason'un ritüelik yaşı beştir. Çıraklıktaki üç sayısı gibi, beş sayısının da masonlukta özel bir yeri vardır. Doğa'da sık sık görülen beşlemelerin yanı sıra (ki beş kollu ışık saçan yıldız da bunlardan biridir) mabetlerin inşasında kullanılan sütunların beş temel mimarî düzeni vardır: Tuskan, Dorik, İonik, Korintiyen ve Kompozit (bileşik). Bunlardan Tuskan en basit, süslemesiz ve düzü olup sütun yüksekliği çapının yedi katıdır. Kuvvet simgesi

olan Dorik sütun çapının altı katı yüksekliğinde olup temel ve başlığı çok sadedir. Çapının dokuz katı yükseklikte olan İonik sütunun başlığı helezonî kıvrımlarla süslenmiş olup akıl ve bilgeliğin timsalidir. Yüksekliği çapının on katı olan ve gövdesi yivlerle, başlığı ise yaprak biçiminde oymalarla süslü Korint sütunu mimarî sütun düzenlerinin en güzelidir. Komposit sütun örneklerinde ise diğer dört sütun özellikleri bileşik bir biçimde görülür. Beş sayısına ilişkin bir diğer husus da, Süleyman Mabedindeki iki sütunun temellerinin 5 kübit yüksekliğinde oluşudur.

Son olarak Reçilderin düzen duruşunun anlamını inceleyelim. 1. Derecede sağ ile ile boğaz üzerinde yapılan gönye işareti, verilen emanetin sağlam bir yerde saklanmakta olduğunu gösterir. Aynı gönye işareti 2. derecede sağ kol ile yapılmaktadır ki reçilerin bütün hareketlerini hakseverlikle ve adalete uyarak yaptıklarını gösterir. Sembolist Oswald Wirth'e göre sağ elini kalbinin üzerine koyan Mason, kardeşlerini büyük bir coşku ve fedakârlıkla seveceği taahhüdünde bulunmakta, sol elini yukarıya kaldırırken de bu söz verişinde her türlü art düşünceden uzak ve samimî olduğunu belirtmektedir.

3°

3. DERECENİN RİTÜELİK YAŞI

Üstad derecesi, Masonlukta remzi derecelerin üçüncü ve sonuncusudur: Bundan sonraki felsefî dereceler, 3. derecenin derinliğine incelenmesidir. Çırak ve Refik derecelerinde olduğu gibi, Üstad derecesinin de kendine özgü sembolleri vardır. Ve bunların en önemlisi Hiram menkibesidir.

Masonlukta nasıl Süleyman Mabedi ve onun inşası büyük ve önemli bir sembol ise; Hiram da bir somut kişilik değil; kusursuz ve yetkin Üstad'ın simgesidir. Hiram'ın gözetiminde inşaatı sürdürülen Süleyman Mabedi'nde altı üstad çalışmaktaydı. Masonluktaki 6+1 sayısı buradan alınmıştır. Üstad Masonun ritüelik yaşı "yedi ve biraz fazla" dır. Bunun anlamına geçmeden önce 3. derecede yedi sayısının önemine değinelim.

Yedi sayısı yetkinliğin simgesidir. Bir remzi mahfilin çalışmalarına başlayabilmesi için en az yedi Mason'un bulunması gereklidir. Bir kişinin Mason olabilmesi için onda aranan niteliklerin sayısı da yedidir: 1- Erkek olması, 2- Özgür olması; 3- Doğru olması, 4- Yetkin yaşta olması, 5- İyi ahlâklı olması, 6- Adalet ve baksever olması, 7- Masonluğu izleyebilecek kültür düzeyinde olması. Bunlardan yetkin yaş $3 \times 7 = 21$'dir.

Tüm ilimlerin ve sanatların kuruluşunda yedi bağımsız bilimden söz edilir: Gramer, Hitabet, Aritmetik, Geometri, Mantık, Müzik ve Astronomi.

Süleyman Mabedi'nin teras girişinin her iki yanına bizzat

Hiram tarafından yapılarak dikildiği söylenen, içi boş tunçtan B. ve J. sütunlarında da 7 sayısı dikkati çekmektedir. Bu sütunların her biri 17½ kübit yüksekliğindedir, yani 7+7+3½; veya her ikisi toplam olarak 35 yani 5x7 kübit. Mabedin ana girişindeki ve mahpilimiz ortasında simgesel olarak yer alan siyah/beyaz kareli zeminin ölçüleri de 5/7 oranındadır.

7 sayısının Pisagor felsefesine uygulanarak bir açıklaması da şöyle yapılmaktadır:- Her ne kadar bu açıklama da dogmatik bir görünüm varsa da, özetlemekte zarar olmıyacağı kanısındayım - Masonların kullandığı Gönye'nin bir kenarı üç, diğeri dört birim uzunluğundadır. Genel olarak gönye maddeyi pergel ruhu temsil eder, fakat kendi içinde gönyenin kısa kolu maddenin uzun kolu ruhun simgesidir. Biliyoruz ki birinci derece çalışmasında gönye pergelin üzerindedir yani ruh bedeni kontrol edememektedir ve çırak Masonun yaşı üç'tür. İkinci derecede pergel ile gönye çapraz yerleştirilmiştir, yani ruh ile beden dengededir. Repik Mason'un yaşı beştir ve bu sayı masonik gönyenin serbest uçlarını birleştirerek üçgeni oluşturan yani statik olarak değişmeyen geometrik şekli ortaya çıkaran, bir diğer deyişle dengeyi kuran birimdir. Üçüncü derecede ise pergel gönyenin üzerindedir, yani ruh bedene hâkimdir. Tekrar gönyeye dönecek olursak; denge kaybolmuştur. (Ruh = 4) + (Beden = 3) alınınca, bunun toplamı yedidir.

Bazı açıklamalara göre Üstad Mason'un ritüelik yaşının yedi ve daha fazla oluşu, asıl yaşın yedi olmakla birlikte, uğraşının, ilerlemenin ve gelişmenin henüz bitmemiş olmasından ve Üstad Mason'un daha da yaşlanacağı gerçeğinden ileri gelmektedir. Ancak, ritüelik yaş dahi bir sembol olduğuna göre, remzi derecelerdeki tüm masonik yaşları açıklayan daha akla yatkın bir konu üzerinde durabiliriz.

Üstadların toplandığı yere Orta Hücre denir. Orta Hücre nedir? Tarihsel kayıtlara göre Süleyman Mabedi üç katlı olarak inşa edilmiştir. İkinci ve üçüncü katlara çıkmak üzere bir döner merdiven yapılmıştır. Mabedin yapımı sırasında Usta Masonlar ikinci katta toplanır ve ücretlerini de burada alırlardı ki, Orta Hücre bu ikinci kata verilen isimdir. Döner merdiven, Masonlukta ilerlemek için yapılması gereken çalışmanın ve gösterilmesi gereken çabanın simgesidir. Orta Hücre'ye girmek isteyen usta Masonları iki sütunun önünde 2. Nazır karşılar, geçiş sözcüğü ve üstad lemsini aldıktan sonra yukarı çıkmalarına izin verirdi. Orta hücrenin kapısı açık olmakla birlikte, merdivenin üstünde 1. Nazır tarafından tekrar kontrol edilirdi. İşte bu merdiven önce üç basamaklı, bir sahanlıktan sonra ikinci dönemeçte beş basamaklı, ve tekrar bir sahanlıktan sonra üçüncü ve kata çıkan dönemeçte yedi basamaklı idi. Tarih boyunca operatif masonlar, inşa ettikleri büyük yapılarda düzenledikleri döner merdivenlerde aynı yöntemi izlemişler ve en son dönemeçte kat yüksekliğine göre yedi veya daha fazla basamak yapmışlardır.

(3°)

ÜSTAD SEMBOLLERİNDEN BAZILARI

Üstad derecesi remzi derecelerin sonuncusudur. Bu derecede, önceki derecelerde tanınan ve kullanılması öğrenilen masonik gereçler uygulamaya konulur. Bununla birlikte, Üstad derecesine erişen bir Mason, bu derece çalışmasında da bazi sembollerle karşılaşır. Örneğin Akasya Dalı.

Akasya Dalı üstadların bir tanışma nişanıdır. Üstadlığa yükselmiş bir kimsenin gerçek ve adalet yolunda sonu olmayan bir coşku ve gayretle, yılmadan ve yorulmadan çalışacağını, böylelikle insanlığın özgürlüğe ve gerçek yaşama kavuşarak cehaleti ve bağnazlığı ezeceğini gösteren bir simgedir.

Masonlukta bir de Zeytin Dalı simgesi ile karşılaşıyoruz. Zeytin Dalı yalnız Masonlukta değil, evrensel olarak barış simgesi olarak kabul edilmiştir. Keza Defne Dalı, nefse hâkim olmanın ve tutkuları yenmenin simgesidir.

Üstad önlüğü üzerinde masonik alfabe ile M ve B harfleri bulunur. Bu harfler, üçüncü derecenin kutsal kelimesi olan Mac Benah'ın baş harfleridir.

1. ve 2. Derecelerde tek başına veya pergel ile birlikte kullanılan gönye, 3. Derecede birbirinin içine geçmiş üç gönye biçiminde bir sembol olarak da kendisini gösterir. Üç gönye, İnanma - İstikamet - Adalet üçlüsünü simgelemektedir.

Üstad derecesinin önemli sembollerinden biri de Kardeşliğin beş temas noktasıdır. Bu beş temas noktasını şöyle açıklayabiliriz:

1- Pençe biçiminde kavranarak el sıkış: Seni bir kardeşim olarak selâmlıyorum. Kardeşimin benim yardım ve desteğime gereksinmesi olursa, tüm olanaklarımla ona bir dayanak olmaya hazırım.

2- Sağ ayakların birleştirilmesi: Bütün doğru ve adaletli eylemlerinde seni destekleyeceğim. Kötülükler adımlarımızı durduramıyacak ve yönümüzü değiştiremiyecektir. Her türlü bencil düşünceden uzak kalarak, öncelikle Mason kardeşim olmak üzere, muhtaç durumda olanlara iyilikte bulunmak ve onları kurtarmak için gerekli adımları atmaktan kaçınmayacağım.

3- Sağ dizlerin birleştirilmesi: Maddî ve manevî olarak güncel ihtiyaçlarımı sağlarken kardeşlerimin ihtiyaçlarını da kendim gibi düşüneceğim.

4- Göğüslerin teması: Kardeşimin haklarını koruyacağım ve onu her türlü düşmanlığa karşı savunacağım. Kardeşimin sırlarını kendi sırlarım gibi saklayacağım.

5- Sol elin sağ omuz üzerine konması: Kardeşimin onur ve saygınlığını onun yokluğunda bile koruyacağım. Elimdeki olanaklar çerçevesinde ona kötülük yapılmasına karşı koyacak ve temiz isminin lekelenmesini engelleyeceğim.

İşte bu beş temas noktası ile Masonlar birbirlerine, doğruluk, adalet, dayanışma, sevgi ve saygı ile bağlanmışlardır.